

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIII. Inter Mantuanum & Simonettam reconciliatio. Litterae Regis Catholici de Continuatione & Mansione. Pontificis responsum ad epistolam Italicorum Praesulum, qui affirmarant, mansionem esse ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

Inter Mantuanum & Simonettam reconciliatio. Litteræ Regis Catholici de Continuatione & Mansione. Pontificis responsum ad epistolam Italicorum Præsulum, qui affirmant, mansiōnem esse Iuris Diuini. Eiusdem mandata Legatis tradita super eo negotio. Præsriptus Theologis ordo, sed non seruatus. Articuli de Sacrificio propositi.

Postquam euasere Legati ex obsidione curarum ob Sessionem, licuit ipsis tempus solertiamque conuertere ad alia Synodi progressibus profutura. Ingens semper desiderium præ se tulerat Simonetta recuperandi sibi animum Mantuani; non solum ob viri excellentiam, admonitionemque Pontificis, sed quod sperabat, simul cum amicitia eiusdem operam ac sensa secum coniunctum iri, ratus, ea quæ hæctenus à Mantuano peracta fuerant in mansionis quæstione, potius suasu Seripandi, quippe Theologi in ea sententia defixi, quam suo præ sensu peracta: nec esse adeo difficile, remoueri ab homine quæ ipsi aliunde sint impressa, quam quæ ab ipsius ingenio dimanant. Quapropter statuerat illum adire, & per efficaciam illius obsequij, vi præsentis vocisque animati, vnius horæ spatio id perficere, quod per plures menses conciliatorum operâ, ut sic loquar, inanimatâ confici nequit. Sed Vicecomes rem protraxerat, quod prius esset certior, ne huiusmodi machina, quæ maxima erat, incassum admoueretur. Demum cum iam certus ab Oliuo & Episcopo Scarampo fuisset, redditus de parato ad id animo Mantuani, illi aperuit Simonetta, significatum sibi fuisse à Mantuano, velle cum ipso communicare partem epistolæ, sibi arcanis potius Româ conscriptæ, de Calicis concessione; (& quantum arbitror, ea erat, quam prius diximus fuisse scriptam ad Principem Legatorum die nono Iulij.) Tunc Vicecomes ipsum cohortatus est, ut acciperet opportunitatem illius fidentis amicitie colloquij ad res præteritas reuoluendas; & in plurimis rerum gestarum errore deterso, & in cunctis animi sinceritate patefactâ, studeret obductas offensionum nubeculas dissipare. Itaque die decimonono Iulij, quo primus post Sessionem quintam confessus habitus est, & articuli à minoribus Theologis expendendi propositi sunt, Simonetta, dum abiret è templo, vbi conuentus habebantur, se vtrò per amicam fidentiam Mantuano, qui illic propè habitabat, conuiuiam obtulit.

* Extant
concl. in bi-
nis litteris Vi-
cecomitis ad
Borromæum,
17. & 20. Iu-
lij 1562.

tulit. Plures inter eos iacti sermones mutuâ gratificatione: & quoniam generosior indoles facilè placabilis est, Gonzaga se pacatum ex animo fassus est: quin cùm vellet Simonetta se purgare, quòd quidam Præsules sibi familiares in Mantuanum oblocuti fuerant, hic interpellauit, dicens ea de re sermonem aliàs se habituros: quo silentio indicauit, ac postea Oliui & Scarampi voce significauit, non aliam à se castigationem peti, nisi emendationem. Atque eandem postea mansuetudinem ac prudentiam in hoc seruauit cum Borromæo^b, qui per Gonzagam Cardinalem ipsi significarat, velle se cum Pontifice agere, vt Sanfelicius Synodi Cqrator stipendio priuaretur, quòd eam quæ par esset de eo rationem in sermonibus non haberet: cui rescripsit, Non esse tempori consentaneum rerum publicarum cursum perturbare hisce priuatæ offensionis significationibus: quod placuit plurimum Borromæo tum actionis honestate, tum etiam vtilitate.

1562.

^b Ex epistola Borromæi ad Mantuanum, 20. Augusti 1562.

2 Operi valde profuit, vt concordibus rotis melius incederet, epistola Regis Catholici, ad Piscarium nocte, quæ narratam reconciliationem præcesserat, illuc delata^c. In ea Philippus Rex, patefactâ propensione animi tum ad reliquis Principibus gratificandum, tum ad pacificum Concilij progressum promouendum, significabat de Continuatione, cùm ipse animaduerneret tam validam Cæsaris Regisq̃ue Christianissimi repugnantiam, adeoq̃ue turbamenta quæ possent ex eiusmodi declaratione suboriri, velle vt sui desisterent a postulato; cùm sibi satis esset, ne quid fieret quod illi aduersaretur. Quod autem ad mansionem attinebat: laudari quidem à se Religionis studium in Episcopis; videri tamen sibi eam decisionem haud opportunè tunc euenturam: quare suam esse mentem, ne illius postulationem vrgerent. Granatensis inspecto illius epistolæ sensu de mansionem, respondit: *Benè est: Pontifex hanc definitionem minimè vult: & Rex quanti illa interst, minimè scit. Eius consiliarij sunt Archiepiscopus Hispalensis, & Episcopus Conchensis, qui mansionem non curant. Equidem obsequar, à contestatione abstinendo, sed non desistam ab huius declarationis postulato, quoties opportunitatem nactus fuero: in quo Regem haud offensum iri certò scio.*

^c In iisdem arcanis litteris Vicecomitis ad Borromæum, & fufius in epistola Lanfacci ad Regem, 14. Iulij 1562.

3 Eodem die decimo nono Marinus Lancianensis Archiepiscopus attulit Pontificias litteras^d, quibus responsum reddebatur Episcopis, qui per commemoratam epistolam, sicuti indicauimus, apud Pontificem excusarant res à se gestas in disputatione de residendi præscripto, easq̃ue Beccarello Archiepiscopo Ragusensi tradidit, vt ipote dignitate præcipuo, dum Sebastianus Leccauela Archiepiscopus

^d Eadem epistola Mutinensis ad Moronum, & alia Ianuensis ad Cornelium Card. vtrique 20. Iulij 1562.

1562. scopus Naxiensis aberat: atque eundem rogauit, vt collegas conuocaret, quò Pontificis sensa cognoscerent ab illius voce, qui litteras detulerat. Itaque in templo maximo post vespertinas preces coram omnibus litteræ Pontificiæ resignatæ sunt. In his continebatur^e: Haud parum fuisse acceptum Pontifici pium ipsorum animum, Sedi Apostolicæ addictum. Quod spectabat ad declarationem, quam ipsi habendam curauerant, cuiusnam esset iuris Pastorum mansio, certum sibi esse, pro sua quemque conscientia differuisse: id sibi minimè displicere; quin velle se suam cuique in Concilio libertatem concedi; sed simul optare, vt à mutuis inter se offensionibus, maliq̃ exempli occasione cauerent; cum præsertim non ignorarent Patres, quo pacto expositi obuersabantur subdolæ hæreticorum nequitia, qui oculis intensissimis quidquid ab ipsis ageretur obseruabant. Illos igitur ad hanc coniunctionem moderationemq̃ se paternè cohortari; reliqua verò Lancianensi committi, quæ is suo nomine significaret. Verbis deinde vsus est Marinus ad fiduciam amoremq̃ compositis: quare cum ex litterarum, tum ex nuntij verbis perspectum fuit omnibus, optimum à se locum obtineri in opinione beneuolentiaq̃ Pontificis: quod sanè pergratum ipsis accidit. Marinus nono post suum reditum die Pontificias litteras illis reddidit, non sine sollicitudine, ac suspicione quadam illorum Præsulum^f, qui non ignorabant, eas litteras iamdiu fuisse datas^g: & cum huiusmodi scripta facillè vulgentur, fama est, illorum exemplaria etiam Venetiis ad eos fuisse perlata. Dilationis auctor fuerat Vicecomes^h: non tamen causam apertè comperio; sed fortasse ea fuit, siue quòd vellet delibare prius in Præsulum opera animorum sinceritatem, expectato Sessionis imminenti exitu, siue ne id eo tempore perageret, quo indigentia potius quàm benignitatis indicium esset.

Pontifex edoctus tum de reconciliatione inter duos Legatos, 4 tum de animo delinito in Episcopis Italicis, & de Regis voluntate, Hispanis eius nomine denunciata, in spem certam venit, posse commotos de articulo mansionis humores concoqui per soporem; præsertim quòd Vargas, acceptis à Rege litterisⁱ consonantibus, Pontificem rogarat, vt de illa quæstione silentium haberetur. Pius itaque Præsulum operam ad id poposcit, regiis litteris, quas Vargas acceperat, illis arcanò communicatis: simul Vicecomiti significauit, Cum certum esset, Hispanos ab incepto destituros, verisimile videri, Italos, qui eousque Hispanorum humeris se ferri fuerant, postulationem pariter deserturos^k; Legatos quidem prius nuntiasse,

rem

^e Datis Kalendis Iulij, 1562.

^f Litteræ Scripandæ ad Borromæum, 16. Iulij 1562.
^g Kalendis Iulij.
^h Epist. Vicecomitis ad Borromæum, 13. Iulij 1562.

ⁱ In arcanis notis Borromæi ad Vicecomitem, 5. Augusti 1562.
^k Litteræ Legatorum ad Borromæum, 20. Iulij 1562.

rem in obliuionem adduci non posse; sed summam spei in eo ver-
fari, quòd obtineretur, esse in Pontifice reponendam; tamen post
compertam Philippi Regis mentem, difficultatem ad eam omnino
fopiendam non agnosci. Aperiret igitur Vicecomes rerum statum
ac spei fundamentum Nolano Episcopo, aliisque Mantuano inti-
mis; sed ne vllò quidem nutu indicaret, plenam in illius sinceritate
fiduciam non haberi, aditu & ipsis & illi relicto ad arguendum: si
præualidis obstaculis amotis res non procederet, id adscriptum iri
Mantuano, quòd addictos sibi Præsules non permouisset. Huius-
modi argumentis vsus est Pontifex.

5 Porro obseruandum est, de Regiis ad Piscarium litteris nihil in-
notuisse Legatis eo die, quo illas accepit Vicecomes: nam eodem
die ¹ ad Borromæum litteras scripsere, in quibus admirabantur,
quòd Hispani, qui Continuationis declarationem acerrimè cura-
bant, ea in re obmutuissent: ac præterea significarunt, à Cæsare,
qui pro more illi aduersabatur, admonitos se fuisse, ipsum effecturum,
vt Rex Catholicus, sui fratris filius, acquiesceret, nec yllus ex
Hispanis Episcopis aut ministris postulationem iteraret. Ita sæpè
minores quoque administri parci sunt in iis, quæ norunt, commu-
nicandis cum aliis altioris ordinis ministris eiusdem Principis, quò
magis habeantur solertes inuestigatores, ac probè docti de rebus;
cùm ægrè reperiatur, qui in agendo sui Principis negotio non æquè
studeat suum agere.

6 Verùm quod ad mansionem spectabat: Legati tametsi postea
resciuerint ea quæ scripserat Rex Catholicus^m, exposuerunt Ponti-
fici, non propterea fiduciam haberi posse rei silentio terminandæ:
Hispanienses Episcopos communiter respondisse eodem, de quo
nuper diximus, Guerreri tenore: quocirca vnicam rationem, & ho-
noricam, & minimè arduam ad eam agitationem in Synodo tran-
quillandam, esse, si detur opera, vt concorditer Patres negotium
integrum in Pontificis arbitratu reponerent. Accessit ad id Vice-
comitis responsio, per quam narrabatur Borromæoⁿ sententia epi-
stolæ, ab Hispanis Episcopis ad Regem scriptæ super ea re; præter-
quam à Mendoza, ab Augustino, & ab aliis sex, qui negarunt illi
subscribere, & à quibus notitia surrepit; ac postea eius epistolæ
exemplar, cuiuscumque fuerit opera, subtractum est. Ibi vt animi
perturbatio mentem peruertit, ita veritas non leuiter ab ipsis per-
uersa, affirmantibus, duas ex tribus Præsulum partibus eam defi-
nitionem velle; & tamen ne ad dimidium quidem suffragia perue-
nerant, sicut alibi ostensum est. Vbi res Concilio committeretur,

1562.

^l Dux litte-
ræ Legato-
rum ad Bor-
romæum,
20. Iulij
1562.

^m Literæ
Legatorum
ad Borro-
mæum,
30. Iulij
1562.

ⁿ In epist. Vi-
cecomitis ad
Borromæum,
6. August. &
exemplar
mittit in al-
tera, 13. Au-
gusti 1562.

1562. vix decem ex centum octoginta Patribus ab huiusmodi definitione dissensuros; & dein vix quatuor eam esse iuris Diuini negaturos (sed reuerà vtrique capiti plurimi repugnabant) Oratores pariter in id conuenire; quamquam reipsa nec Hispanus nec Lusitanus, qui ab illis nominatim numerabantur, nec alij complures postulato institissent. Tum de Legatis communiter conquerebantur, dicentes, declarationem confici potuisse ex numero sententiarum, quas antea Patres dixerant: sed Præsides, ad eam euitandam, ex arte vsos fuisse eo nouo suffragiorum genere super vnica tantummodò interrogatione, cui vnica tantummodò reipsonso esset reddenda. Atque ita consilium illud à Legatis susceptum recidit, pro eo ac notauimus, in sinistram opinionem duplicis contrarij artificij apud duas contrarias partes. Dein amplificabant necessitatem, ne articulus ille sine decisione præteriretur, vt qui ex seipso ingentis erat emolumenti ad reparandam Ecclesiasticam disciplinam, quiq̃ue post euulgatam iam famam eorum, quæ postremò contigerant, futurus fuisset grauissimæ offensionis, si obrutus silentio cerneretur. Eapropter Regem orabant, vt omnem moueret lapidem apud Pontificem, vt is Concilio liberè committeretur. Hæc erat earum summa litterarum, quæ tam grauius rem ipsam permutare videbantur, vt Brùgora, ibi Piscarij minister, & cui Vicecomes intimus euaserat, studuerit persuadere Piscario, cuius opera ea quæ diximus Patribus commissa fuerant, ad rescribendum ex se Regi, eumq̃ue ab errore deducendum de iis quæ falsò assumebantur. Nec reticero conditionem quamdam, alioquin haud memorabilem, vt exemplo illa sit, quo se quisque nauiter absteineat ab extruendis molibus super iis quæ acceperit, quamuis dicta ab hominibus rerum benè conscis ac veridicis, qui tamen in multis conditionibus recensendis plerumque falluntur. Vicecomes ex aliorum narratione sententiam illius epistolæ ita Romam conscripserat^o, vt cum postea verum illius exemplar calamo exscriptum accepit, minùs fidele aliqua ex parte deprehenderit illud quod sibi alienà linguà descriptum fuerat.

^o In epistola
arcanis no-
tis scripta
die 13.

^p Variæ lit-
teræ Borro-
mæi ad Le-
gatos.
^q Acta Pa-
leotti, & ar-
cis Alia,
15. Iulij
1562.

Ea Præsulum Hispanorum duritia deflorauit in Pontifice spem⁷ adeò viuidam; eiq̃ue palàm fecit, nequaquam impediri à frigore Mantuani, ne ignis quasi per antiperistasm extingueretur. Idcirco Legatis^p iniunxit, si Patres super eo negotio silerent, ipsi pariter silerent; si pauci loquerentur, non haberent in pretio; si complures, ipsi curarent vt res in Pontifice reponeretur.

Interea nihil operæ à Synodo remittebatur^q. In cætu diei de-⁸
cimi

cimi noni, sicut diximus, propofiti fuerunt tredecim articuli de Sacrificio, minoribus Theologis expendendi, qui in conuocatione Iulijam fuerant parati. 1562.

1. *Virum Miffa fit fola commemoratio sacrificij in Cruce perfecti, an verum sacrificium.*
2. *Virum Crucis sacrificio deroget Miffæ sacrificium.*
3. *An per ea verba, Hoc facite in meam commemorationem, iufferit Christus Apostolos offerre suum corpus & sanguinem in Miffa.*
4. *Num sacrificium, quod fit in Miffa, proficit solum sumentis, sed offerri non possit pro aliis, tum viuis tum defunctis, nec pro ipsorum culpis, satisfactionibus, aliisque indigentis.*
5. *Virum Miffæ priuata, in quibus Eucharistiam sumit solus Sacerdos, & non alij, licite non sint, ac tolli debeant.*
6. *An repugnet institutioni Christi miscere in Miffa aquam cum vino.*
7. *An Canon Miffæ contineat errores, ac tolli debeat.*
8. *Num laudabilis fit ritus Ecclesiæ Romanæ proferendi secreto & voce submissa verba consecrationis.*
9. *An Miffa non nisi lingua vulgari, quæ ab omnibus intelligatur, celebranda sit.*
10. *Num sit abusus, quasdam certas Miffas quibusdam certis Sanctis tribuere.*
11. *An remouenda sint carimoniae, vestes, & alia signa externa, quibus Ecclesiæ utitur in celebratione Miffarum.*
12. *Num idem sit, Christum immolari pro nobis, & præberi nobis comedendum.*
13. *Num Miffa fit dumtaxat sacrificium laudis, & gratiarum actionis, an etiam sacrificium pro viuis ac defunctis.*

9 Postridie in conuentu quædam statuta sunt ad decorè, ordinatè, ac celebriter rem agendam: ac primò quidem Mantuanus grater conquestus est, quòd quidam, vbi alicuius sermo aliquanto prolixior videbatur, studerent pedum strepitu illi finem imponere: id eo confessu indignum esse, & vbi ampliùs accideret, Legatos illico abituros, quippe qui rem adèò indecoram ferre non possent ob Pontificis personam, quam ibi gerebant. Dein quædam agendi rationes proposuit, quas Præsides excogitarant; & primo loco ad res celeriter digerendas dixit, Possè semihoræ terminos præscribi, quos minores Theologi non excederent, sed à Carimoniarum Magistro statim admonerentur vt desisterent: inter ipsos Theologos ordo dignitatis, quem aliàs retulimus, seruetur. Atque his adiectæ sunt aliæ sanctiones in locutorum diuisione, quæ à me non scribentur,

Diarium
20. Iulij, &
fufius Acta
arcis Bita,
eodem die.
Litteræ iam
memoratae
Mutinensis
ad Moro-
num, & Ia-
drensis,
20. Iulij
1562.

1562. bentur, quandoquidem ab illis plerumque exercitæ non fuere, deficiente reliquarum fundamento, hoc est, obligatione semihoræ præscriptæ.

Huic obligationi restiterunt Patrum nonnulli, propterea quod non omnes Theologi digni erant ut æquè audirentur, cum aliqui ibi adessent, quibus neque conueniens neque conducibilis erat illius spatij definitio. Sed Præsides responderunt: His proinde ac reliquis vniuersè liberum futurum exhibere scripto selectis Patribus, quæ sibi supererant, & visa fuissent digna ut exponerentur. Verumtamen in obicem insuperabilem confestim offensum est. Salmeron, qui inter Theologos Pontificios primus erat, negauit velle se vllâ temporis lege coarctari, dicens, Vbi agebatur de Decretis, Spiritus Sancti nomine conficiendis, non aliam esse adhibendam mensuram in explicanda sententia, nisi quam S. Spiritus afflatus dictasset: fatius esse in rebus tanti momenti tacere, quàm mutila loqui. Et quamquam Legati dicerent, spectatâ ipsius singulari conditione non tam stricte cum eo actum iri, ille persistit in quouis limite repudiando. Quare in primo cœtu solum integrum spatium occupauit, idemque in subsequuto à Torres peractum. Quamobrem ne incurreretur in inuidiam nimis notabilis personarum acceptationis, oportuit nouam illam restrictionem prorsus auferre. Ex quo Legati aliquam animi acerbitatem in Salmeronem concepere: non quidem propter ipsum, quemadmodum ad Borromæum scripsere; sed propter necessitatem, in quam ab illius exemplo coniecti erant, suæ dignitati aliquid detrahendi, officendi que celeritati processus, sublatâ iussione, & ne inchoatâ quidem executione.

Suavis huius facti telam non præterit absque suarum simbriarum additamento. Dicit, duos hosce Iesuitas magnâ petulantia iussa fuisse transgressos, cum obiiceret Salmeron, Sibi, quippe Theologo Pontificio, tempus præscribendum non esse; eundem tamen, per integrum temporis spatium locutum, nonnisi communia quædam & memoratu non digna protulisse. Quatuor Suavis dicta hîc falsitatis reuincuntur ab authenticis monumentis, à me productis. Non duo, sed vnus erat Iesuita: non legem petulanter transgressi sunt, sed facultatem à Legatis obtinuerunt: Salmeron illi præscripserunt, non repugnauit tanquam Theologus Pontificius; sed declarauit, se tacere malle, quàm in argumento tanti ponderis non promere quidquid sibi conscientia dictasset: & tantum abest quod communia attulerit, ut non modò eius sermo magnis laudibus commendatus appareat in quadam Archiepiscopi Iadrensis epistola,

Litteræ Legatorum ad Borromæum, & Iadrensis ad Corneliolum, 29. Iulij 1562.

stola (tameſi alioquin eiſdem prolixitatem improbet) ſed, ſicuti 1562.
narrat Paleottus, ab ipſo tunc celebris quæſtio excitata ſit, Num
Chriſtus ſeiſum pro nobis in Cœna immolauerit; & ea quæſtio
etiam, pro eo quod ipſe Suauis affirmat, Theologos ac Patres diu-
turnâ diſputatione detinuit. Quicumque doctiſſimi illius ſcripto-
ris volumina ſuper Euangeliis legerit, non poterit non mirari Sua-
uem, qui ex maledicendi libidine nihil veretur ſe ignorantem pro-
dere, auſus carpere quaſi communia quædam elocutum eiſmodi
virum, qui præcelſo illi conuentui promeritus eſt intereſſe tam-
quam primus Pontificis Theologus. Veriùs obiectare illi potuerat,
Romæ minimè placuiſſe oppugnata ab eo præſcriptam temporis
limitationem, cum ^u optauiffet Pontifex, vt primus ex ſuis Theo-
logis exemplo aliis præluceret, ideoque Legatis iniunxit, vt Salme-
ronem ea de re in poſterum commonerent: ſed ipſi, antequam hæc
acciperent mandata, difficultate perſiſtendi inter eos fines agnitâ,
rem ſignificarunt Pontifici, à quo ipſorum arbitrio commiſſa eſt.

Duæ litem-
ræ Borromæi
ad Legatos,
29. Julij, &
6. Auguſti
1562.

12 Decretum pariter in cœtu 20. diei fuit, vt Patres aliqui delige-
rentur, qui doctrinæ Decreta digererent, & alij qui colligerent
abusus corrigendos, ad Sacrificium ſpectantes. Vterque delectus
Legatis à Patribus remiſſus: illi verò ſpectatiſſimos ex variis na-
tionibus Theologos ad alterum opus ſelegerunt, nec minùs excel-
lentes doctrinâ ac prudentiâ ad alterum conſciendum, qui mino-
res Theologos conſulerent. Fuit qui propoſuit, vt adhiberentur
Canones ſub Iulio parati*: ſed obiectum eſt, in rebus nondum
definitis haud oportere à Synodo centum octoginta Patrum con-
ſcientiam ſuam reponi in eo quod ſexaginta Patribus viſum fuerat.
Prærogatiua tum numeri tum ætatis ſatis eſt, vt ipſa prærogatiuis
reliquis præferatur, tum ob cauſam magis acceptam, tum ob vi-
ctoriam minùs oppugnata: ex minori ſiquidem excellentiæ ti-
tulo ea præfertur, quam prærogatiua quæ in virtutis meriti que præ-
ſtantia ſita eſt.

* Extat in
epiſt. citata
Mutinenſis
ad Moro-
num.